

מעקב הומניטארי

השטח הפלסטיני הכבוש

יוני 2007

גיליון 14

תמצית הדו"ח הנושאים העיקריים

רמות חסרות תקדים של אלימות בין הפלגים ברצועת עזה

ב- 9 ביוני קרסה הפסקת האש, שהושגה בין הפתח והחמאס ב-19 במאי 2007 ומעשי האלימות בין אנשי הכוחות המזוינים, המזוהים עם הפתח, לבין אנשי "הכוח הביצועי", הכפוף לחמאס, פרצו ביתר שאת. החמאס השלים את השתלטותו על רצועת עזה עד ה-15 ביולי. 188 פלסטינים נהרגו ו-840 נוספים נפצעו במהלך מעשי האלימות ברצועה. מספר ההרוגים ממעשי האלימות הפנימיים, בהשוואה למאי 2007 (63), גדל פי שלוש. כתוצאה מהאלימות הפנימית נהרגו ברצועה מתחילת השנה 386 בני אדם, פי 2.5 ממספר הפלסטינים שנהרגו כתוצאה ישירה מהסכסוך עם ישראל במהלך 2007 (155), בגדה המערבית וברצועה גם יחד. בגדה המערבית נערכו פעולות תגמול כנגד אנשי חמאס כולל מספר חטיפות ומעצר של כ-200 אנשי חמאס בידי כוחו הבטחון של הרשות הפלסטינית.

שיבוש חיי היום יום ברצועה והפרעות להזרמת הסיוע ההומניטארי לרצועה

חיי היום יום של האוכלוסיה הפלסטינית שובשו כליל בעיצומם של הקרבות העזים בין ה-9 וה-15 ביוני. כמו כן, שובשו גם משלוחי הסיוע ההומניטארי לרצועה. לתושבי הרצועה לא התאפשרה גישה חופשית לשירותי בריאות חיוניים ולחנויות לממכר מוצרי מזון. לאחר הריגתם של שני עובדי אונר"א ב-13 ביוני, הסוכנות הכריזה על השעיית כל שירותיה לאלתר. השירותים חודשו במלוא היקפם ב-17 ביוני. בין ה-11 וה-17 ביוני התבקשו כל עובדי האו"ם ברצועה לעבוד מבתיהם. בימי הקרבות הקשים בין הפלגים סוכנויות האו"ם קבלו דיווחים אודות התקפות על בתי חולים, חטיפת אמבולנסים והוצאות להורג ללא משפט. בעיקבות דיווחים אלה, סוכנויות האו"ם הפועלות ברצועה פרסמו ב-13 ביוני גילוי דעת שבו הביעו "חשש כבד לנוכח הפרות רציניות של חוק זכויות האדם והחוק ההומניטארי הבינלאומי".

פרוק ממשלת האחדות והרכבת ממשלת חירום

הנשיא הפלסטיני מחמוד עבאס הודיע ב-14 ביוני 2007 על פירוק ממשלת האחדות וב-16 ביוני השביע את ממשלת החירום החדשה. עם הרחקת החמאס מהממשלה הפלסטינית, חודש הסיוע הבינלאומי לרשות הפלסטינית במלוא היקפו. הדבר בא בהמשך להחלטת האיחוד האירופי מתחילת יוני לחדש את הסיוע הפיננסי למשרד האוצר הפלסטיני. חידוש הסיוע בא בעת שהרשות הפלסטינית סובלת ממשבר פיסקלי קשה וחובות כבדים, בעיקר בשל השעיית תשלום משכורות עובדי הרשות. כמו כן, על פי סקר שערך אירגון OXFAM הבריטי, החוב הממוצע של משפחה פלסטינית במדגם עומד על \$1,750. ברצועת עזה, אחת מכל 15,000 משפחות חייבת \$25,000.

המעברים סגורים; אלפים תקועים בגבול רפיח

המעברים לרצועת עזה נסגרו בהדרגה החל מה-9 ביוני, היום בו התחדשו הקרבות ברצועה. לסגר זה יש השלכות משמעותיות על כלכלת רצועת עזה ועל היכולת לספק סיוע הומניטארי לתושביה. נכון ל-30 ביוני, מעברי רפיח וארז עודם סגורים בשל העובדה שהישראלים והפלסטינים טרם כוננו מנגנוני תאום. מעבר קרני גם כן סגור, למעט שרוול מסוע המופעל מעת לעת מחוץ למעבר עצמו. המסוע הופעל ב-28–29 ביוני להעברת גרעיני תבואה, בעיקר חיטה לרצועה. היבוא ההומניטרי לרצועה הועבר בעיקר דרך מעברי כרם שלום וסופה ואולם, מצב דברים זה איננו יכול להתמיד בטווח הארוך, בעיקר בשל העדר תשתיות במעבר סופה והתפוקה המצומצמת של מעבר כרם שלום. על פי הערכות האו"ם יש צורך להכניס לרצועה מדי שבוע לכל הפחות 900 מטעני סחורות (משאית מטען עם גרר אחד) על מנת לענות על הצרכים הבסיסיים ביותר של האוכלוסייה. 625 מטענים של מזון חיוני ואספקה רפואית (כולל מזון לבעלי חיים) ו-275 מטענים נוספים של מוצרים חיוניים. כ-6,000 אזרחים פלסטינים נלכדו בצד המצרי של גבול רפיח, בכללם חולים החוזרים מקבלת טיפול רפואי בחו"ל.

ענף התעשייה ברצועה נמצא תחת לחץ כבד מנשוא בשל אי היכולת לייבא חומרי גלם וחלקי חילוף ולייצא מוצרים מוגמרים. בנוסף לכך, לאי יכולתו של המגזר הפרטי ברצועה לפעול במלוא הפוטנציאל יש השפעה מכרעת על הכלכלה: 54% מכלכלת הרצועה תלויה במגזר הפרטי ולפיכך, המשך הסגר על הרצועה מאיים להטביע את הכלכלה הפלסטינית אל תוך מיתון עמוק יותר, תוך הגברה דרמטית של ההזדקקות לסיוע הומניטארי בינלאומי, הנמצא ברמה גבוהה ביותר כבר עתה, ובכך להגביר עוד יותר את התלות בסיוע.

לסגירת המעברים השפעה שלילית חזקה על ענף החקלאות ברצועת עזה

ההתפתחויות הפוליטיות ברצועת עזה בחודש יוני, אשר בעיקבותיהם הודק הסגר, השפיעו באורח דרמטי על ענף החקלאות המקומי, ענף החיוני לאספקת מוצרי מזון טריים ומזינים לאוכלוסייה. כמו כן, הסגר השפיעה לרעה על הכנסות החקלאים. עליית מחירי התשומות החקלאיות הכוללות מזון לבעלי חיים, מוצרים וטרינאריים, דשנים וחומרי הדברה, יחד עם ירידת מחירי התוצרת החקלאית בשווקים המקומיים (כתוצאה מהצפת השווקים בתוצרת שיועדה לייצוא) משפיעים על כדאיות הענף כולו ומעלים חששות כבדים ביחס לעתיד העונה החקלאית הקרובה.

עלות התשומות והתוצרת החקלאית

פריט תשומה/תוצרת	מאי 2007	יוני 2007	הערות
מזון לפרגיות (למאכל) בש"ח	1,700	2,100	עליית מחיר של 24% הביאה למכירה מוקדמת של הפרגיות במשקל נמוך יותר
מזון לעופות מטילות בש"ח	1,400	1,650	עליית מחיר של 18% הביאה לעליית מחירי הביצים
30 ביצים למאכל בש"ח	14	17	עלייה של 21%
דגי לוקוס / לק"ג	150	50	בד"כ ליצוא, ירידה של 66%
קלמארי / לק"ג	70	30	בד"כ ליצוא, ירידה של 57%
סה"כ כמות הביצים המופרות המיובאות בחודש	2,247,660	961,000	ירידה של 57%

קרבות בין הפלגים, הרכבת ממשלה חדשה, ההשפעה על בריאות

שירותי הבריאות הושפעו לרעה באופן מיוחד בזמן שהקרבות בין הפלגים היו בעיצומם. לתושבים היה קשה מאד להגיע לשירותי הבריאות. דווח על חילופי אש בין כותלי בתי החולים הציבוריים ושני אמבולנסים נחטפו על ידי חמושים פלסטינים. (פרטים נוספים בהמשך). החלטתו של הנשיא הפלסטיני מחמוד עבאס לפטר את כל עובדי הציבור שהתקבלו לעבודה במוסדות הרשות אחרי ה-25 בינואר 2006 עלולה להשפיע על גורלם של 24,000 שכירים שהועסקו במגזר הציבורי ובכוחות הבטחון כולל, על פי הערכות ראשוניות, כ-1000 מעסקים על ידי משרד הבריאות הפלסטיני. כמו כן, ממשלת הרשות החליטה כי תושבי רצועת עזה אינם צריכים לשלם עבור שירותים ציבוריים, כולל מיסים מקומיים ודמי שירות שונים. כתוצאה מחוסר הודאות הפיננסית ברצועה, ספקים רבים חדלו לספק סחורות, כולל מוצרי מזון, חומרי ניקוי, וציוד משרדי לבתי החולים והדבר גורם להיווצרות מחסור.

הארגונים הבאים, בהם סוכנויות או"ם, ארגונים בינלאומיים, וארגונים המעורבים בארגון קבוצות עבודה סיפקו מידע לדו"ח: United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Program (UNDP), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Program (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence of Children International – Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG) and members of the Temporary International Mechanism. (TIM).

מיקוד איזורי

הגדה המערבית כולל ירושלים המזרחית

בית הדין הישראלי הגבוה דחה את עתירתם של תושבי סוסיא

בית הדין הישראלי הגבוה, בישיבתו מיום ה-6 ביוני, דחה עתירה בעניינם של תושבי סוסיא, עתירה אותה הגישו ב-2001 (מספר תושבי סוסיא עומד על 250). טיפולו של בית המשפט בעתירה זאת והפעולות הנובעות מפסק דין זה, עלולות להשפיע על קהילות נוספות באיזור זה. בית הדין התיר בעבר לתושבי האיזור להמשיך ולהתגורר על אדמתם עד לקבלת החלטה סופית בעניינם. בדיון שנערך בחודש יוני, בית המשפט הקציב לתושבי סוסיא חודש ימים בלבד על מנת להגיש למת"ק תוכניות בניה לקבלת היתרי בניה. ב-25 וב-26 ביוני מנע צה"ל את כניסתם לאדמות סוסיא של סוקרים שנשכרו על ידי הקהילה וזאת למרות שכניסתם תואמה מבעוד מועד. ההחלטה להתיר לתושבים לבנות במקום או להורות לצה"ל לגרש אותם ולהרוס את מגוריהם נתונה בידי המת"ק. במידה ואכן יגורשו, תהיה זו הפעם החמישית ש-13 המשפחות המתגוררות בכפר מגורשות מאדמותיהם. לפעולת גירוש אפשרית עלולה להיות השפעה שלילית על גורלן של קהילות נוספות, ובמיוחד תושבי מסאפר יאטה (סה"כ 1,200 תושבים) אשר תביעה דומה בעניינם תלויה ועומדת בפני בית המשפט הגבוה.

בית הדין הישראלי הגבוה הוציא ב-14 בדצמבר 2006 פסיקה המחייבת את צה"ל לפרק בתוך ששה חודשים את מכשול הבטון שהקים לאורך כביש מספר 317. בחודש יוני סיפק בית המשפט לצה"ל פסק זמן נוסף להציג בפניו "פתרון יצירתי" למיני-גדר". (לאחר חתימת דו"ח זה התפרסם כי פסק בית הדין הגבוה פסק בחודש יולי כי על צה"ל לפרק לאלתר תוך 14 יום את המכשול לאורך כביש 317).

מקורות ורציונאל

שלושה גורמים חברו יחד ותרמו להיווצרות המשבר ההומניטרי בשטחים הכבושים:
1. העדר הגנה על אזרחים והתגברות האלימות. 2. הכברת ההגבלות על התנועה בשטחים
ו-3. המשבר הפיננסי והמוסדי שפקד את הרשות הפלסטינית (רש"פ) בעיקבות ניצחונה של
תנועת החמאס בבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית (PLC) שנערכו בינואר 2006.

OCHA עוקבת אחר ההתפתחויות בשטחים הכבושים ומדווחת מדי חודש על נושאים של
הגנה על אזרחים ועל הגבלות התנועה בשטחים הכבושים מאז 2002. ואולם, בעיקבות
ההידרדרות החדה במצב ההומניטארי השורר בשטחים, חברו יחד מספר סוכנויות של האו"ם
ואירגונים לא ממשלתיים שהשתתפו בפניה המושלבת לגיוס תרומות (CAP) 2006 והפיקו
יחדיו את **המעקב ההומניטארי**. זהו פירסום חודשי ובו מעקב שיטתי אחר ההתפתחויות
בשטח תוך התמקדות במדדים ההומניטאריים עיקריים בסקטורים הבאים: הגנה על אזרחים,
הגנה על ילדים, תנאים סוציו-אקונומיים בריאות, כולל תמיכה פסיכו-סוציאלית, בטחון במזון,
חקלאות, חינוך, מים ותברואה. דיווח זה כולל גם מידע על הגבלות תנועה וחופש גישה
ההומניטארי, כולל מעקב אחרי התחייבויות ברטיני משנת 2002.

המעקב ההומניטארי הנוכחי מסתמך על החלטות מוצעת הבטחון, ההכרזה האוניברסאלית
על זכויות האדם, ההחוק ההומניטארי הבינלאומי (IHL) הסכם המעברים (AMA) ושואב
מהם את הסטנדרטים לניטור מדדי ההגנה, הגישה וחופש התנועה. המגזרים השונים קבעו
את העקרונות ההומניטאריים המקובלים כנקודת התייחסות התחלתית ופיתחו מדדים
שבאמצעותם ניתן לאמוד את המצב ההומניטארי במצב של קונפליקט ממושך ומתמשך, כמו
זה השורר בשטחים הכבושים.

המעקב ההומניטארי משתמש בשילוב של מדדים ההומניטאריים, בתצפיות שדה
מאוששות, ובדיווחים ממקורות מוסמכים על המצב הסוציו-אקונומי וההומניטארי השורר
בשטחים הכבושים, על מנת לנתח באמצעותם את המצב. בכוחן של שיטות מגוונות אלה
לספק נקודות מבט שונות על המצב השורר בשטחים. המדדים ההומניטאריים חושפים
שינויים בטווח הרחוק יותר, כמו גם הסתמנות של מגמות חדשות מדי חודש. תצפיות השדה
ממחישות סימנים של מתח שעשוי להצביע על שינויים עתידיים. דו"חות מספקים מידע
ספציפי בנושאים ממוקדים או מתארים את התמונה הרחבה יותר על הנעשה בשטחים
הכבושים.

את הנוסח האנגלי המלא שך הדו"ח ניתן לקרוא באתר OCHA

http://www.ochaopt.org/documents/HM_June07_.pdf

לקריאת דוחות נוספים פנו לאתר OCHA www.ochaopt.org

המשרד לתאום ההומניטארי של האו"ם – OCHA

טל: 3872 ירושלים, טל: 582 5853 /9962 – ochaopt@un.org www.ochaopt.org